

Zavíječ zimostrázový – nový invazní druh v České republice

V nadměrně suchém létě 2015 jsme v Břeclavi na několika místech pozorovali nezvyklé hnědnutí listů keřů zimostrázu vždyzeleného neboli krušpánku (*Buxus sempervirens*), které jsme zpočátku přisuzovali právě nedostatku vláhy. Při bližší prohlídce zahnědlých listů jsme ale na větvích zaznamenali množství řídké ochlupených světle žlutozelených housenek dlouhých 2,5–3,5 (až 4) cm, s černými pruhy, modro-bílými skvrnami na hřbetě a s lesklou černou hlavou. Zjistili jsme, že jde o invazní druh zavíječe zimostrázového (*Cydalima perspectalis*) z čeledi travaříkovití (Crambidae), který pochází z východní Asie (areál jeho hlavního rozšíření zahrnuje Čínu, Koreu a Japonsko). Housenky tohoto motýla se specializují na rod *Buxus*, konzumují listy, poškozují borku mladých větviček a při větší populační hustotě mohou způsobit až holožír a odumření napadených rostlin.

Do Evropy byl zavíječ zimostrázový (viz obr. 1) zavlečen teprve nedávno – poprvé je doložen z Německa v r. 2006 a Nizozemska (2007). Dostí rychle se pak objevil i v dalších evropských zemích, např. ve Švýcarsku a Francii (2008), v Rakousku (2009), Maďarsku, Chorvatsku a Slovinsku (2011) nebo na Slovensku (2012). První nález v České republice pochází z národního parku Podýjí, kde byl zjištěn na podzim r. 2011 v Hnanicích (Šumpich 2011). Na jaře 2013 se již rozšířil v okrajových částech Brna (Šefrová a kol. 2013) a jeho postup pokračuje dál. V r. 2015 byl výskyt uveden z Nákladového nádraží Žižkov v Praze (Knížek 2015) i dalších míst v Praze (Liška a kol. 2015). Většina pozorování se vztahuje k městským biotopům v teplejších oblastech – vždy tam, kde se zimostráz pěstuje: zahrady, zahradnictví, veřejné a zámecké parky nebo hřbitovy. Keř pochází ze Středozeší a přilehlých oblastí; v Asii se zavíječ živí tamními druhy zimostrázů.

V Evropě má tento motýl obvykle dvě generace ročně. Vylíhlé housenky ožirají nejen listy, ale i mladé výhonky, vytvářejí řídké „pavučinové“ předivo okolo poškozených listů a větví (obr. 4) a pak se zakuklí. Kukly jsou nenápadné (obr. 5), zpočátku nazelenalé, později hnědnou. Vylíhlý motýl má tělo dlouhé asi 2 cm, bělavá křídla (rozpětí 3,5–4 cm) s širokými tmavě hnědými okrajovými páskami.

Kromě rozletu dospělců (udává se rádius jejich rozptylu až 10 km ročně) se může zavíječ zimostrázový šířit sazenicemi keřů – předpokládá se, že s nimi byl zanesen i do Evropy. Jeho invazní potenciál je poměrně značný a velké estetické (a ekonomické) škody může napáchat např. v zámeckých zahradách. Napadené keře lze chránit kontaktními insekticidy, které však zahubí i mnohý jiný hmyz a pavouky. Použitelné jsou také ekologicky šetrnější pre-

1 Dospělý motýl zavíječe zimostrázového (*Cydalima perspectalis*) je na keřích vidět jen zřídka.

2 Housenky bývají ukryté hlouběji v keřích a nejsou na první pohled patrné.

3 Žír housenek na keřích zimostrázu vždyzeleného (*Buxus sempervirens*) je charakteristický proschlými listy mezi zelenými živými listy. Poškození se může změnit ve vážný problém v podobě uschlých větví nebo i celého keře.

4 a 5 Kukla v zámočku mezi listy. Snímky J. Grulichové

paráty s toxinem bakterie *Bacillus thuringiensis*. K odstranění housenek v malých výsadbách lze někdy využít ruční sběr opakovaně dvakrát týdně. Poškozené větve se pak musejí ostříhat. Jako většina invazních druhů hmyzu, ani zavíječ zimostrázový své přirozené nepřátele v Evropě zatím nemá.

Použitá literatura uvedena na webu Živý.